

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА КРУШЕВАЦ

37000 Крушевац, Чолак Антина 41, тел: 037 427 811 факс: 037 421 912 e-mail: kontakt@poljostanica.com

БРОЈ 6 /2014

БИЛТЕН

ЈУН 2014

САДРЖАЈ

1. Каренца у заштити биљака – <i>дипл.инж. Сандра Милетаковић</i>	3
2. Исхрана крава у засушењу – <i>дипл.инж. Бобан Росић</i>	3
3. Најчешћи метаболички поремећаји код крава – <i>дипл.инж. Драган Гуњак</i>	5
4. Конкурс за набавку нове опреме за наводњавање у 2014. години – <i>дипл.инж. Зоран Старинац</i>	6
5. Услови за производњу воћа у првом делу вегетације – <i>дипл.инж. Момир Недић</i>	7
6. Значај система јавног складишта за пољопривредног произвођача – <i>дипл.инж. Радојка Николић</i>	7
7. STIPS	9

КАРЕНЦА У ЗАШТИТИ БИЉАКА

Да би после прскања одређени делови биљака могли да се користе у исхрани, потребно је да прође одређено време од последње апликације примењеног препарата. Стручно, то се зове каренца. Не треба заменити време деловања пестицида са каренцом. Неки пестициди делују седам до четрнаест дана а после тога треба поновити третман, док трајање каренце може да буде и до 30 дана. Каренца је, у ствари, последњи термин дозвољен за третман пестицидима пред изношење биљака из производње у тржнице, продавнице, или бербу плодова и конзумацију било којег дела биљке који је предходно третиран.

У интересу здравља људи и домаћих животиња, треба се стриктно придржавати законске регулативе, којом се одређују максимално дозвољене количине пестицида на биљкама, упутстава произвођача пестицида у погледу каренце, мера заштите приликом рада са отровима, начина чувања-ускладиштења и уништавања остатака пестицида. Не сме се дозволити да деца дођу у контакт са овим препаратима. Група отрова којој пестицид припада одређује неопходну заштитну премину: за најмање штетне супстанце довољни су прекривач за главу, маска за нос и уста, штитници за очи (наочаре).

Поједине врсте, као нпр. винова лоза или поврће, који се налазе уз ратарске усеве, често страдају од хербицида, јер се млаз заноси током заштите тих површина од корова. Због тога, са више пажње и обазривости треба користити хербициде, третирати по тихом и мирном времену без ветра, рано ујутру или касно увече, пазити да млаз не захвати биљке којима није намењен или да капи препарата буду дрифтом однете на нежељене делове површине којој није намењен пестицид. Такође, остаци неутрошених раствора препарата не смеју се изливати у потоке, реке, канале...У складу са Законом о заштити животне средине, сваки грађанин је дужан да пази да нестручним и непажљивим поступком не угрози флору и фауну и отворене и затворене водотокове.

Сандра Милетаковић, дипл.инж.

СТОЧАРСТВО

ИСХРАНА КРАВА У ЗАСУШЕЊУ

Период засушености представља веома критичну фазу производног циклуса краве. Оптимална дужина периода засушености износи 6 – 8 недеља.

Одговарајућом исхраном кржава у овој фази може се:

- повећати количина произведеног млека у току лактације за 300 – 700 кг,
- смањити могоћност за појаву метаболичких болести.

Оброци за исхрану засушених кржава треба да обезбеде потребне хранљиве материје за:

- одржавање телесне масе,
- пораст телета,
- надокнаду изгубљене телесне масе која није надокнађена у току задње фазе лактације.

Циљ исхране кржава у периоду засушености је:

- засушивање млечне жлезде и регенерација вимена пре тељења,
- обезбеђење допунских хранљивих материја за развој ембриона,

- постизање одговарајуће телесне кондиције,
- стимулисање имуног система,
- стимулисање развоја пожељних микроорганизама у румену,
- свођење метаболичких поремећаја на најмању меру.

За успешну превенцију појаве метаболичких поремећаја треба се придржавати следећег:

- контролисати кондицију крава и прилагођавати овај ниво енергије у оброку,
- обезбедити потребе крава у хранљивим материјама,
- не допустити конзумирање сувишних количина калцијума и фосфора,
- ограничити со на 30 г/дан, како би се смањила могућност за појаву едема,
- за исхрану користити сено трава, пошто легуминозе садрже сувишне количине калцијума а мало фосфора.

Да би успели да испунимо све предходно поменуте циљеве, краве у фази засушња треба поделити у две групе, односно хранити у две фазе.

I. Део фазе засушености

1. Траје од момента засушивања па до 21 дан пред телење
2. Краве се морају држати и хранити одвојено. Да би се предупредила појава метаболичких болести неопходно је ограничити прираст на око 400 – 500 г/дан а оцена телесне кондиције треба да порасте са 3,0 на 3,5
3. Конзумирање суве материје се креће око 2% од телесне масе
4. Конзумирање концентрата треба да буде 12-15% од суве материје оброка (1,5-2 кг)
5. Количина концентрата зависи и од кондиције крава
6. Обавезно давати оброк исте структуре као што ће бити у наредној лактацији
7. Силажу целе биљке кукуруза давати у количини од 7-10 кг по крави
8. Силажа обезбеђује енергију, нижи ниво калцијума и поправља укус.

II. Део фазе засушености

1. Од 21. дана пред телење до телења
2. Веома критична фаза у којој крава (румен) треба да се припреми за фазу лактације
3. Теле све интензивније расте и захтева све више хранљивих материја
4. Конзумирање суве материје опада на 1,4 до 1,8% од телесне масе
5. Конзумирање концентрата треба да буде 24-30% од суве материје оброка (2,5-4,0 кг)
6. Не додавати со у оброк у случају појаве едема вимена
7. Од додатака се препоручује додавање:
 - Живих ћелија квасца,
 - Ниацина (6 г/дан),
 - Ако је кетоза проблем треба давати неки од препарата на бази пропилен гликола или калцијум пропионата пре телења (КЕТАЛ)

Дипл.инг.Бобан Росић

НАЈЧЕШЋИ МЕТАБОЛИЧКИ ПОРЕМЕЋАЈИ КОД КРАВА

Потребно је истаћи да организам краве која производи млеко има врло велике захтеве у свим хранљивим материјама. Због тога је ова производња често праћена бројним обољењима крива као последица различитих грешака у исхрани. Најчешћи поремећаји при неправилној исхрани су:

КИСЕЛА ИНИГЕСТИЈА БУРАГА

Настаје при наглум преласку крива са кабастих оброка на оброке са великим учешћем зрна житарица и на преобилну количину киселе силаже. Тада долази до закишељавања садржаја бурага и престанка покретања зидова бурага и сам бураг престаје да ради. Оболела грла имају пролив, стомачне тегобе и испољавају знаке слабости. У оваквим случајевима треба смањити количину концентрованог дела у оброку и прећи на оброке са већим садржајем кабастих хранива. У тежим случајевима неопходна је помоћ ветеринара.

НАДУН

Настаје услед нагомилавања сувишних количина гасова у току варења хране. У том случају код говеда изостаје подривање и гасови се брже нагомилавају него што се подривањем избацују. Надун код говеда на паши кога изазивају луцерка, разне врсте детелина и друге легуминозе, може се спречити ако се говедима пре изгона на такву пашу даје одређена количина сувих кабастих хранива. Нарочито је опасна млада, сочна и влажна паша већине легуминоза. У односу на пашу, покошена зелена маса легуминоза мање је опасна. Врло је битно постепено навикавање говеда на биљке које изазивају надун. Код благих надуна добра мера је масирање леве стране бурага и кретање грла. У мало тежим случајевима надуна, желудачном сондом испуштају се гасови из бурага и тако смањује њихов притисак. У најтежим случајевима надуна, неопходно је извршити трокирање (бушење) бурага. За лечење надуна потребно је позвати ветеринара.

ДИСЛОКАЦИЈА СИРИШТА

Настаје при недовољној испуњености бурага и у недостатку кабастих хранива у оброку. Такође узрок може бити и ако се засушене краве хране великим количинама зрнасте и концентроване хрне. Кад дође до овог поремећаја, краве слабо једу, мршаве и настаје општа слабост грла. У оваквим случајевима ако дође до опоравка грла под надзором ветеринара, потребно је у оброк укључити више кабастих хранива, као што су сено, силажа, паша и др.

Дипл.инг. Драган Гуњак

**КОНКУРС ЗА НАБАВКУ НОВЕ ОПРЕМЕ ЗА
НАВОДЊАВАЊЕ У 2014.ГОД.**

Право на коришћење средстава за набавку нове опреме за наводњавање набављену у 2014.год,може да оствари:

- Физичко лице- носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства,
- Установа и друго правно лице:манастир,црква,задужбина,
- Привредно друштво:предузетник,удружење водокорисника,земљорадничка задруга итд.

Корисник средстава право на средства може да оствари ако је уписан у Регистар у активном статусу и ако је уписао у Регистар парцеле на којима се налази систем за наводњавање.Корисник средстава право на средства може да оствари ако за предметно инвестиционо улагање на користи и неће користити подстицаје,субвенције и донације по другом основу.

Пријава која се односи на набављену опрему у вредности испод **50.000,00 динара** са урачунатим порезом на додатну вредност неће се разматрати.Корисник може да поднесе највише једну пријаву.

Износ средстава који се одобрава је **до 50 %** вредности набављене опреме за наводњавање на коју се односи пријава.Максимални износ средстава по поднетој пријави који може бити одобрен је **5.000.000,00 динара**,са урачунатим порезом на додату вредност.

Прихватљива инвестициона улагања за набавку нове опреме за наводњавање у смислу овог конкурса су :

- Пумпе,агрегати за пумпе(дизел,бензински и електропогон),
- Фертигатори,фертигационе пумпе,манометри,филтери,
- Окитени/полидрипови,латерале,капајуће траке,капаљке,
- Распрскивачи,тифони,кишне рампе,водени топ,центар пивота.

Корисник средстава за конкурс обавезно подноси следећу документацију:

- 1.Попуњен и потписан,односно оверен образац пријаве,
- 2.Рачун за предметно улагање издат у 2014.год,који гласи искључиво и само на подносиоца пријаве,
- 3.Доказ о плаћању инвестиционог улагања (фискални исечак,налог за пренос средстава,налог оверен од стране банке)
- 4.Отпрмница потписана од стране подносиоца пријаве,
- 5.Гарантни лист за набављену опрему,
- 6.Изјава корисника средстава да неће користити подстицаје,субвенције и донације по другом основу

Критеријуми за оцену пријава:

-Површина пољопривредног земљишта које ће се наводњавати:

- *до 1 ха20 поена,
- *од 1-3 ха40 поена,
- *више од 3 ха.....60 поена,

-Подносилац пријаве :

- *Привредно друштво,предузетник и физ.лице старије од 40 год.....20 поена,
- *Установа и друго правно лице: Манастир,црква,задужбина30 поена,
- *Физичко лице млађе од 40 година,удружење водокорисника,земљ.задруга...40 поена.

Пријава на конкурс подноси се закључно са 01.септембром 2014.год.

Дипл.инг.АЕ Зоран Старицац

УСЛОВИ ЗА ПРОИЗВОДЊУ ВОЋА У ПРВОМ ДЕЛУ ВЕГЕТАЦИЈЕ

Веома топло и суво време током зимских месеци условило је раније кретање вегетације и раније цветање многих воћних врста, нарочито коштичавих па је рецимо кајсија цветала још у фебруару месецу. Прве озбиљније падавине почетком марта месеца уз просечне дневне температуре између 5 и 8 °С погодиле су развоју болести сушења цветова и гранчица (*Monilia laxa*) коштичавог воћа чиме је умањен род не само за текућу већ и за наредне вегетације. Хладан период у време цветања изазвао је оштећења у виду слабијег заметања и појаве деформација и рђасте превлаке на плодовима кајсије, шљиве, трешње и вишње а касније и код неких сората јабуке и крушке. На обронцима планине Копаоник, на надморским висинама преко 700м, снег који је у два наврата пао у овом периоду изазвао је значајна оштећења на воћним стаблима и засадима малине и купине где је дошло до ломљења родних грана.

Од друге декаде априла наступило је нестабилно време које обилује падавинама и великим температурним осцилацијама што је знатно утицало на висок проценат одбачених плодова код многих воћних врста (трешња, облачинска вишња, раније сорте шљиве, поједине сорте крушке, јабуке, ораха). Честе кише омеле су произвођаче да правовремено обаве заштиту својих засада па ће принос и квалитет плодова значајно бити умањен. Први плодови јагоде са засада на отвореном убирани су почетком маја месеца, али стално влажење и временске непогоде утицале су на пад квалитета и слабију потражњу што је резултирало значајније нижом откупном ценом него лане. Многи засади јагоде страдали су због високог нивоа подземних вода узрокованим интензивним падавинама током априла и маја месеца. Учестало влажење довело је до пуцања плодова трешње кад раних и средње раних сорти па су штете у засадима овог воћа велике.

Поплаве су у два наврата изазивале значајне штете на пољопривредном земљишту а огромне штете претрпели су произвођачи садног материјала чија је производња махом лоцирана у непосредној близини водотокова Западне и Велике Мораве. У току првих пет месеци ове године пало је близу 500 литара воде по квадратном метру колико је износила укупна прошлогодишња сума падавина.

Поред поплава и подземних вода и појава града није изостала ове године па су штете евидентирани на многим локалитетима расинског округа тако да се већ сада може рећи да ће понуда воћа ове године бити за 20 до 40 процената мања него прошле.

Момир Недић, дипл.инж

ЗНАЧАЈ СИСТЕМА ЈАВНОГ СКЛАДИШТА ЗА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ПРОИЗВОЂАЧА

Квалитетно складиштење – Пољопривредни произвођачи имају могућност да складиште производе у складишном простору високих перформанси и тиме очувају квалитет својих производа.

Сигурност складиштења- Ризик од умањења квалитета или квантитета производа је минималан јер у случају штете, исплату гарантује Компензациони фонд.

Краткорочни кредити - Уз робни запис пољопривредни произвођачи могу добити повољне краткорочне кредите за финансирање пољопривредне производње, док депоноване производе не реализују по повољним условима, без оптерећивања покретне и непокретне имовине ручном залогом и хипотеком.

Јавно складиште је правно лице коме је издата дозвола за рад јавног складишта за складиштење пољопривредних производа и које је уписано у Регистар јавних складишта.

Складиштење представља депоновање пољопривредних производа и безбедно чување на основу уговора о складиштењу. Пољопривредни производи који се складирају су : житарице, индустријско биље, воће и поврће у свежем или полупрерађеном стању.

На подручју централне Србије лиценцирана јавна складишта су :

1. „Филип“ ДОО, на обилазници Пожаревац Велико Градиште. Тел. 012 / 555-163
2. „Гранико“ ДОО, Смедерево, тел. 013/ 898-258
3. „СТО ПОСТО“, Велика Плана, тел. 011/ 244-1196.

Дипл.инг.Радојка Николић

**Cene voća i povrća - kvantaške pijace u Srbiji
za period 26..5 - 1.6.2014. godine**

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Banana (Banana)	120	125		120	
Grejpfрут (Grapefruit)	85	85		65	
Grožđe-crno ostalo (Grape-black other)	400				
Jabuka ajdared (Apples Idared)	60		45	60	45
Jabuka zlatni delišes (Apples Golden Delicious)	70		100	90	
Jabuka Greni Smit (Apples Granny Smith)				90	
Jabuka-ostala (Apples-other)	65	40			60
Jagoda (Strawberry)	70	50	40	80	80
Kivi (kiwi)	230				
Kruška (Pear)	180				
Limun (Lemon)	160	110		140	
Orah (Walnut)	750			700	700
Pomorandža (Orange)	85	80		80	80
Trešnja (sweet cherry)	130	120	130	120	120
<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Brokoli (Broccoli)	140			150	
Grašak (Peas)	50		60		60
Karfiol (Cauliflower)	45		130	40	50
Krastavac-salatni (Cucumber for salad)	40	30	20		60
Krompir (Potato)	45	30			30
Krompir-mladi (Potato Baby)	45	40	35	35	30
Kupus (Cabbage)	30	30	30	25	40
Luk beli (Garlic)	250	250		180	250
Luk crni mladi (Spring onion)	17	18			30
Luk-crni (Onion)	50	60	45	45	40
Paprika-babura (Pepper-babura)	220		160	220	
Paprika-šilja (Pepper-silja)	200				
Paradajz (Tomato)	100	100	90	100	90
Pasulj-beli (Beans white)	270	280			250
Patlidžan (Eggplant)	150			140	
Praziluk (Leek)	70	60		70	
Rotkvica (Radish bunch)	15	20			30
Spanać (Spinach)	100	60			100
Tikvice (Zucchini)	35		35	40	60
Zelena salata-komad (Lettuce-piece)	28	20		22	20
Šargarepa (Carrot)	40	35	40	40	30